sluoksnių įvertinimas. Šiuos sluoksnius XX a. pirmoje pusėje suformavo tuometinis piliakalnio savininkas J. Grimašauskas. Nustatyta, kad PV papėdėje apie 80x10 m dydžio plote yra iki 80 cm storio sluoksnis, susiformavęs piliakalnio kultūrinio sluoksnio ardymo metu, su pavieniais – daugiausia metaliniais – dirbiniais. Jeigu šie sluoksniai, keičiantys piliakalnio vaizdą, pilies statybos metu bus šalinami, iš jų archeologinius radinius reikia išrinkti. Kitose papėdėse susidarę kiek plonesni suarti sluoksniai, kuriuose radinių neaptikta.

SLOPES OF THE ŠEIMYNIŠKĖLIAI HILL-FORT

In 2005 the LII archaeological expedition continued investigation of the Šeimyniškėliai hill-fort (Anykščiai District). It was the sixteenth consequent season. In 2005 investigations were performed on almost all of the hill-fort slopes and at several sites on the edges of the top (Fig. 17). The investigation covered 241 m^2 in total. On the edges of the hill-fort top 6 postholes and a round bronze fibula (Fig. 18) were found. In the layers ploughed down to the foot loose archaeological artefacts were found, among which an iron crossbow arrowhead and a star–shaped spike of a spur should be mentioned. The investigation has revealed that cultural layers of the hill-fort ploughed down in the first half of the 20th century containing loose archaeological artefacts cover an area of about 80x10 m. The artefacts and structural remains discovered dated to the 13th – 14th century (Fig.V).

VEDRIŲ PILIAKALNIO PAPĖDĖS GYVENVIETĖ

Gintautas ZABIELA

2005 m. vykdyti Vedrių piliakalnio (Šilalės r., Upynos sen.) (A 750KP) papėdės gyvenvietės archeologiniai tyrinėjimai, kuriais siekta ištirti piliakalnio P papėdėje, Akmenyno upelio dešiniajame krante, ties jo didesniu posūkiu į P pastebėtą plaunamą tamsų kultūrinį sluoksnį su degusiais akmenimis. Ši vieta buvo aptikta 2004 m. rengiant „Lietuvos piliakalnių atlasą“. Pats Vedrių piliakalnis (N55°30'37.0"; E22°21'33.3") įrengtas Akmenos kairiajame ir Akmenyno dešiniajame krante, jų santakoje esančiame aukštumos kyšulyje, labai nuplautas Akmenos. Papėdės gyvenvietė yra visose piliakalnio papėdėse, apie 4 ha plote.

2005 m. trimis plotais ištirtas bendras 69 m^2 dydžio plotas – centrinė ardomos vietos dalis (VI, 19 pav.). Tyrinėtoje vietoje surastas 80–180 cm bendro storio kultūrinis sluoksnis, buvęs po velėna ir storėjantis į piliakalnio šlaito (Š) pusę. Piliakalnio pašlaitėje tamsiai pilkas, su gausiais degusiais akmenimis ir molio tinku kultūrinis sluoksnis padengtas iki 60 cm storio rusvu dirvožemiu, į P pusę plonėjančiu iki 20 cm. Sluoksnyje rasti 66 vienetai įvairių individualių geležinių, žalvarinių, akmeninių, titnaginių ir net kaulinių radinių. Tarp geležinių yra 8 6,1–9,6 cm ilgio ylos 3,9–6,7 cm darbinėmis dalimis, 5 įtveriamieji 10,5–15,7 cm ilgio peiliai 6,2–10,5 cm ilgio ašmenimis, 3 5,2–13,7 cm ilgio lazdeliniai smeigtukai 1,7x1,4–2,2x1,8 cm skersmens galvutėmis,

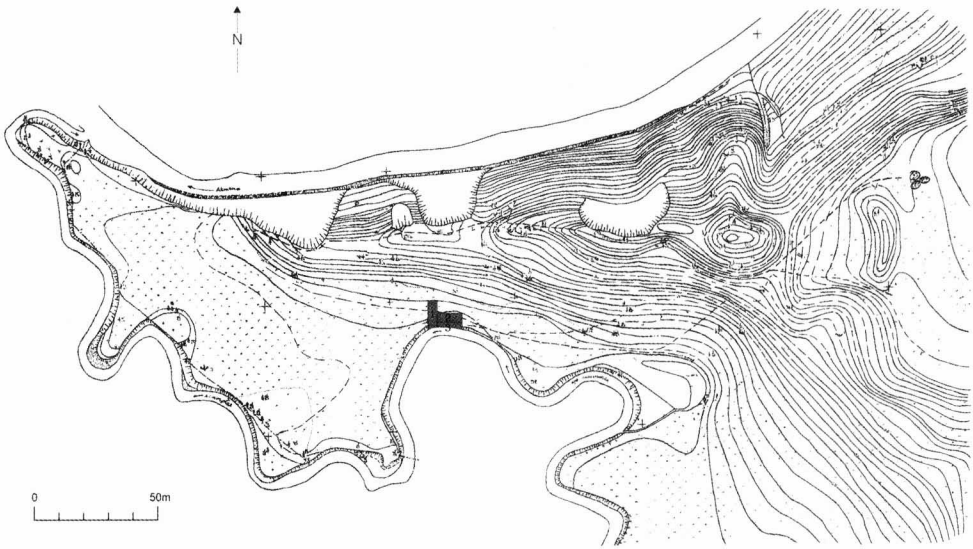

19 pav. Tyrinėtų plotų planas. *A. Janonytės brėž.*
Fig. 19. Layout of the investigated plots.

pusapvalės formos 3,6x3,5 cm dydžio diržo sagtis, 5,6x4,6 cm dydžio pasaginė segė atvyniotais galais, 5,8 cm ilgio žvejybos kabliukas be užbarzdos, su skylute valui, 6,8 cm ilgio kaltelis 1,7 cm pločio ašmenimis. Iš žalvarinių paminėtinas 6,2 cm ilgio ratelinis smeigtukas ažūrine galvute nulūžusia adatos dalimi, keturkampė 0,9 cm ilgio, 5x5 mm storio lystelė ir apvali 1,1 cm skersmens kniedė. Rasti 3 retai gyvenvietėse pasitaikančių kaulinių šukų fragmentai. Jie priklauso dviems šukoms. Prie vienų centrinės dalies iš abiejų pusių pritvirtinti kauliniai pusapvaliai apkalai, ornamentuoti įstrižomis persikertančiomis linijomis, prie kitų žalvarinėmis kniedėmis prikniedyta plokštelė, puošta įrėžtais dvigubais koncentriniais 4 mm skersmens ratukais su taškučiu viduryje ir linijomis. Šukų dantų ilgis – 1,2 cm. Gyvenvietėje rasti 6 8,9x8,6x7,1–9,9x9,2,6x7,3 cm dydžio, 830–994 g svorio akmeniniai trintuvai (du iš jų apdužę), 2 pilko titnago pailgos 2,2–3,2 cm ilgio skeltės. Kiti dirbiniai išlikę fragmentiškai. Tai geležiniai: 3 įkotės (dvi iš jų peilio), 3 geležinių ašmenų galai (vienas iš jų – 5,2x2,3 cm dydžio – nuo kirvio), 2 sagties liežuvėliai, smulki kilpinė, grandelė, vielos, neaiškių surūdijusių dirbinių fragmentai; smulkūs žalvarinių dirbinių fragmentai ir susilydymai. Taip pat rastos 266 registruotos grublėtos, lygios ir žiestos keramikos šukės bei 10 cm skersmens lipdyto lygiu paviršiumi puodo dugnas, išlikęs iki 6 cm aukščio. Dominuoja lipdyta lygiu paviršiumi keramika, ji sudaro 71%. Ji aptikta visuose kultūrinio sluoksnio gyliuose. 23 lygios šukės ornamentuotos įspaudais arba puoštos voleliu. Įdomu tai, kad 2 grublėtos šukės irgi puoštos voleliu (VII:2 pav.), kas rodo šių abiejų keramikos rūšių chronologinį artumą bei santykinį vėlyvumą. Grublėta keramika sudaro

28% keramikos. Ji rasta kartu su lipdyta lygiu paviršiumi keramika irgi visuose gyliuose. Žiestos keramikos terastos 3 šukės (1%), iš kurių viena ornamentuota lygiagrečiomis linijomis (VII:1 pav.). Šios šukės aptiktos labiau kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje, 110 cm gylyje. Tyrinėtoje vietoje surinkta daug gyvulių kaulų, svėrusių 20,32 kg (registruoti 1103 kaulai). Kultūrinio sluoksnio struktūra ir radinių paplitimas jame rodo, kad didesnė jo dalis čia greičiausiai buvo supilta iš rekonstruojamo piliakalnio po kažkokio jį ištikusio gaisro (puolimo?), tačiau tai galutinai patvirtinti gali tik papildomi archeologiniai tyrinėjimai. Maždaug nuo 1 m gylio kultūrinio sluoksnio struktūra keičiasi: nebelieka degėsių ir degusių akmenų, pats sluoksnis darosi rudesnis ir kietesnis, jame daugiau smulkių kaulų fragmentų ir mažiau keramikos. Žmonėms gyvenant tyrinėtos vietos aplinkoje (nerasta jokių pastatų liekanų) bus susidaręs tik pats apatinis kultūrinio sluoksnio horizontas, esantis virš iki 30 cm storio pilkai rusvo priesmėlio, žyminčio buvusį žemės paviršių. Įžemis – gelsvas smėlis – pasiektas 80–230 cm gylyje (giliausiai arčiausiai piliakalnio).

Ekspedicijos metu žvalgant artimiausias piliakalnio apylinkes į Š nuo jo, kitapus Akmenos, jos dešiniajame krante, maždaug 100 m į Š nuo jos, iki 2 m aukščio pakilumėlėje – buvusiame Akmenos krante apie 2 ha plote aptikta nežinoma papėdės gyvenvietės dalis (N55°30'44.0"; E22°21'22.3"). Jos kultūrinis sluoksnis storesnis ir juodesnis arčiau Akmenos. Suartos dirvos paviršiuje aptikta degusių suskilusių akmenų, molio tinko, smulki lipdytos keramikos šukė. Šią gyvenvietės dalį reikia įtraukti į Vedrių piliakalnio ir papėdės gyvenvietės saugomą teritoriją.

2005 m. tyrinėjimų metu surinkti radiniai datuojami IX–XII a. Jie perduoti LNM.

VEDRIAI HILL-FORT FOOT SETTLEMENT

In 2005 in the Vedriai hill-fort foot settlement (Šilalė district) located at the S slope of the hill-fort and presently being washed off by the Akmenynas rivulet the total area of 69 m^2 was investigated (Fig. VI, 19). It covered the central part of the damaged segment. In the investigated plot there was a 0.80 to1.8 m thick cultural layer containing numerous scorched stones and pieces of clay daub. In the layer 66 individual iron, bronze, stone, flint and bone artefacts of different kinds, as well as 266 shards of rusticated, smooth and wheel-made pottery (Fig. VII) and 1103 animal bones were found. The finds dated to the 9th – 12th century. The cultural layer at the investigated plot was formed mostly due to the hill-fort clearing after it had suffered a fire or an attack.

LIŠKIAVOS PILIAKALNIS IR ALKAKALNIS

Aušra ZALEPŪGIENĖ

Liškiavos piliakalnis (A 204P) (Varėnos r., Merkinės sen.) yra apie 8 km į Š nuo Druskininkų, kairiajame Nemuno krante, į P nuo kelio į Druskininkus, tarp šio kelio ir Nemuno, į PV nuo Liškiavos miestelio, 700 m į V nuo Švč. Trejybės bažnyčios. Tai stačiaš-

VI pav. Kultūriniai sluoksniai Vedrių piliakalnio papėdės gyvenvietėje iš P pusės. *G. Zabielos nuotr.*

Fig. VI. Cultural layer in the foot settlement of Vedriai hill-fort from southern side.

VII pav. Žiesta ornamentuota (1) ir grublėta
su voleliu (2) puodo šukės iš Vedrių piliakalnio papėdės
gyvenvietės. *G. Zabielos nuotr.*
Fig. VII. A wheel-made ornamented potshard
(1) and a hand-made rusticated potshard
with a hump (2) from Vedriai foot settlement.